

Asia: Lausuntopyyntö PLM009:00/2016

FiComin lausunto: Miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta

Puolustusministeriö on pyytänyt FiComilta lausuntoa hallituksen esityksen muotoon laaditusta työryhmän mietinnöstä Miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta. FiCom kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

FiCom pitää mietintöä ja sen tavoitteita lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisina. FiCom pyytää kuitenkin mietinnön jatkovalmistelussa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

FiComin keskeiset viestit

- **FiCom pitää yleisille viestintäverkoille ja niiden palveluille aiheutettavia häiriöitä, kuten hätäpuheluiden estymistä, erittäin ongelmallisena. Mietinnön jatkovalmistelussa tulee huomioida teleyrityksen asema ja sille tietoyhteiskuntakaassa tai sen nojalla säädetyt velvoitteet ja seuraamukset, kun yleiseen tietoliikenteeseen kohdistetaan häiriöitä. Teleyrityksille ei voi syntyä mainittuja velvoitteita ja seuraamuksia.**
- **Jos Puolustusvoimien toiminta aiheuttaa teleyritykselle vahinkoa tai kustannuksia, teleyrityksellä on oikeus saada täysi korvaus.**
- **Mietinnön jatkovalmistelussa tulee 15 a § ja 15 b §:iä muuttaa niiden ristiriitaisuuksien ja terminologian vuoksi. Lisäksi 15 b § 2 momentin ja 15 c §:n yhdistämistä tulisi harkita.**
- **FiCom esittää, että mietinnön jatkovalmisteluun otetaan operaattorit kiinteästi mukaan, koska mietinnössä ei ole juurikaan pohdittu operaattorin roolia ja kyvykkyyksiä.**

Tietoturvan ja häiriöiden hallinta sekä häiriöistä ilmoittaminen

Mietinnössä on todettu, että lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun voidaan tarvittaessa puuttua teknisesti siten, että se häiritsee tietoliikennettä. Puolustusvoimat voisi käyttää teknistä laitetta, joka voi aiheuttaa haittaa radioviestinnälle tai yleiselle matkapuhelinverkolle, sen palveluille tai sen laitteille (s. 37 ja 44). Jos teknisen laitteen käyttö aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa yleiselle viestintäverkolle tai sen palvelulle, asiasta tulee antaa tieto Viestintävirastolle (s. 45).

Lyhytkestoista häiriötä ja häiriön sallittavuutta arvioitaessa vähäisenä haittana on otettu huomioon muun muassa häiriön piiriin tulevien ihmisten tai muiden toimijoiden määrä. FiCom huomauttaa, ettei pelkkä määrä ole ainoa mittari, vaan lisäksi tulee huomioida ympäristö, joka voi olla kriittinen vähäisestä henkilömäärästä huolimatta. Tällaisia ovat esimerkiksi sairaalat tai hätäpuheluiden estyminen. Hätäpuheluiden estyminen on aina vähäistä suurempi haitta, eikä sen tulisi olla mahdollista lennokin tai

ilma-aluksen kulkuun puuttumisen vuoksi. Vähäistä haittaa tulee tarkastella uudelleen mietinnön jatkovalmistelussa.

Mietinnössä ei kuitenkaan ole pohdittu tällaisen häiriön aiheuttamia seurauksia ja velvoitteita, joita syntyy teleyritykselle tietoyhteiskuntakaaren nojalla. Teleyrityksellä on tietoyhteiskuntakaaren 33 luvun säännösten perusteella velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin tietoturvan toteuttamiseksi (272 §), velvollisuus korjata häiriö (273 §) ja tehdä häiriöilmoitus tilaajalle ja käyttäjälle (274 §) sekä Viestintävirastolle (275 §). Mietinnön jatkovalmistelussa joko Puolustusvoimien tai Viestintäviraston tulisi informoida teleyrityksiä häiriöstä, jotta se ei ryhdy 272 ja 273 §:n mukaisiin toimiin, ja/tai muuttaa tietoyhteiskuntakaarta. Lisäksi tulisi muuttaa tietoyhteiskuntakaarta siten, että teleyritykselle ei synny siinä säädettyjä ilmoitusvelvoitteita Puolustusvoimien toiminnasta johtuvista syistä.

Lisäksi teleyritykselle on säädetty tietoyhteiskuntakaarissa hätäpuhelun välittämistä koskeva velvollisuus (278 §) ja velvollisuus viipymättä ilmoittaa hätäkeskukselle, meripelastuskeskukselle ja meripelastuslohkokeskukselle hätäpuheluiden välittämisen kannalta merkittävistä viestintäverkon, verkkopalvelun ja viestintäpalvelun vikatilanteista ja häiriötilanteista. Mietinnön jatkovalmistelussa tulisi edellä mainitulla perusteella vapauttaa teleyritys säädetystä ilmoitusvelvollisuudesta.

Mietinnön sivulla 44 todetaan, että aiheutuneista häiriöistä ilmoittamisesta säädetään tietoyhteiskuntakaarissa. Mietinnössä ei kuitenkaan tarkemmin viitata, mitä säännöstä tarkoitetaan. Tietoyhteiskuntakaaren mukaisista häiriöilmoituksista säädetään 273 ja 274 §:ssä, jotka koskevat teleyrityksiä ja lisäarvopalvelun tarjoajia. Mietinnän jatkovalmistelussa tätä tulee täydentää ja tarvittaessa muuttaa säännöksiä ilmoitusvelvollisen osalta.

Jos Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuu teleyritykselle vahinkoa tai kustannuksia, teleyrityksellä on oikeus saada vahingosta ja kustannuksista täysimääräinen korvaus. Asiasta tulisi nimenomaisesti säätää mietinnön jatkovalmistelussa.

FiCom esittää harkittavaksi, tulisiko Puolustusvoimat olla edustettuna tietoyhteiskuntakaarissa säädettyssä häiriötilanteiden yhteistoimintaryhmässä, jonka Viestintävirasto voi asettaa (276 §).

Mietinnön 15 a § ja 15 b § keskinäinen suhde

Mietinnön 15 b § suhde 15 a §:ään jää pykäliä tarkastelemalla epäselväksi, koska 15 b §:ssä ei ole mitään viittausta ehdotuksen 15 a §:ään, jota selvyyden vuoksi mietinnön jatkovalmistelussa tulisi harkita. Mietinnöstä ei ilmene, minkälainen päätös tehdään 15 a §:n 1 momentin tilanteissa.

FiComin käsityksen mukaan 15 a § 3 momentti ja 15 b §:n 2 momentti ovat keskenään ristiriidassa, koska ensin mainitussa puuttumisella ei aiheuteta vähäistä suurempaa haittaa ja jälkimmäisessä puuttuminen voi olla vähäistä suurempaa. Mietinnön jatkovalmistelussa 15 b §:n 2 momentti tulee muuttaa 15 a §:n

mukaisen oikeusperusteen mukaiseksi. FiComin näkemyksen mukaan vähäistä suuremman häiriön aiheuttaminen yleiselle viestintäverkolle tai sen palvelulle ei tule olla sallittua esitetyillä perusteilla.

Maantieteellisestä soveltamisalasta ehdotetaan säädettäväksi 15 a § 1 ja 2 momentissa. 1 momentissa on kyse Puolustusvoimien alueella tapahtuvasta lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen haltuunotosta. Pykälän 2 momentissa säädetään 1 momentissa tarkoitettujen alueiden ulkopuolella tapahtuvasta tilapäisestä haltuunotosta, millä perustelujen mukaan tarkoitetaan yleistä paikkaa. Kuitenkin 15 b §:ssä ja ainoastaan sen otsikossa käytetään termiä 'yleinen paikka'.

Kulkuun puuttumisen kestosta käytetään 15 a § ja 15 b §:ssä eri määreitä. Ensin mainitussa säännöksessä puhutaan tilapäisestä haltuunotosta (1 ja 2 mom.) ja lyhytaikaisuudesta (3 mom.) ja jälkimmäisessä säännöksessä määräajasta (1 mom.). Jos säännösten tarkoitus on eri, tulisi ainakin perusteluissa kuvata niiden väliset eroavuudet. Jos tarkoitus on sama, määritelmät olisi syytä yhdenmukaistaa.

Jatkovalmistelussa olisi syytä käyttää yhtenäistä terminologiaa pykälätasolla.

15 b §:n 2 momentista ei myöskään ilmene, että päätöksestä annetaan tieto Viestintävirastolle etukäteen, vaan se ilmenee ainoastaan perusteluista. Kuitenkin 15 c §:n itse säännökseen on kirjattu, että poliisille on ilmoitettava ennakolta päätöksestä.

15 b § 2 momentin ja 15 c §:n samankaltaisuuksien vuoksi tulisi harkita niiden yhdistämistä ja samalla muuttaa otsikkoa.

FiCom suhtautuu hyvin kriittisesti kaikkeen yleisen tietoliikenteeseen kohdistuvaan häirintään ja pitää yleisille viestintäverkoille ja niiden palveluille aiheutettavia häiriöitä erittäin ongelmallisena, joten mietinnön jatkovalmistelussa tulee huomioida teleyritysten asema ja tehtävät.

Muuta

Mietinnön sivulla 47 todetaan, että Puolustusvoimat voisi hankkia ip-osoitteen lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen yksilöimiseksi ja sen kulkuun puuttumiseksi. IP-osoite saadaan teleyritykseltä, joten sen hankkiminen kulkuun puuttumista varten tulisi arvioida uudelleen.

FiCom esittää, että mietinnön jatkovalmisteluun otetaan operaattorit kiinteästi mukaan, koska mietinnössä ei ole juurikaan pohdittu operaattorin roolia ja kyvykkyyyksiä.

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry

Marko Lahtinen
va toimitusjohtaja